

HEMŞEHRİM, KOMÜNİTEN NİRE?

İzmir Büyükşehir Belediyesi İzmir Akdeniz Akademisi'nin Yeniden Akdeniz Bülteni'nin özel sayısı olarak Eylül 2020'de yayınlanan *Yeniden Akdeniz Komünite* dergisini büyük bir şaşkınlık, hayranlık ve mutlulukla okudum.

Şaşkınlım, çünkü kent yönetimine bağlı yayınlarda genelde kentten çok yönetimi görmeye, okumaya çok alışkınız. Bu tür yayınlar genelde belediye hizmetlerinin reklam tadındaki icraat haberleri ile doludur. Belediye başkanının şahsi sosyal medya hesabı sanılacak kadar kendisinin fotoğraflarına demeçlerine yer verilen bu tür yayınlarda kent, anca, bu figürün arka planını oluşturabilir. Kent, başkanın müdahaleleri ile anlam kazanır, var olabilir.

Ulaş Bayraktar*

Komünite dergisiyse bir büyükşehir yayını olduğu halde; kente dair bir içerikle karşımızda. Büyükşehir belediye başkanı belli ki varlığını dayatmamış. Tek bir fotoğrafına bile rastlamadığımız dergi sayfaları, tüm olarak kentin kendisine, hikayelerine ayrılmış. Yöneticisinden bağımsız kişiliği ile muazzam bir şekilde kendine yer bulabilmiş. İzmir'in belediyesi ve yöneticileri ile değil, doğrudan sosyal ve kültürel

Meltem
İzmir Akdeniz Akademisi Dergisi
No. 8, Kış 2020, 6-30, DOI 10.32325/iaad.2020.20

* Kültürhane kurucu ortağı.

Ekoloji biliminde, spesifik bir alanda etkileşim halinde yaşayan, türdeş veya farklı türleri bir arada bulunduran canlı popülasyonlardır. Sosyal bilimlerde, İngilizce *community*, Fransızca *communauté* kelimelerinin karşılığı olarak Türkçe'de kullanılan *topluluk* veya *cemaat* kelimelerine benzer. **Komünite** bu açıdan, ilk bakışta spesifik bir alanda ve etkileşim halinde yaşayan insan popülasyonlarını tarif eder. Ancak, topluluklar ve cemaatlerde günümüze kadar kullanılagelen ve spesifik olarak işaret ettiği bir takım nitelikler vardır. **Komünite** sözcüğüyse, insan popülasyonlarının bir araya gelişini mahalle ölçeğinden başlayarak küresel ölçekte mekânsallık ve yurttaşlık üzerinden tarif ederek spesifik dil, din, ırk, cinsiyet vb. aidiyetleri içeren ve aşan bir bir aradalık tahayyülü geliştirmektedir. Bu açıdan **komünite**, aidiyet biçimleri itibarıyla mevcut topluluk ve cemaatleri, birimleri tarif etme itibarıyla modern toplumlardan ayrılarak, yeni bir bakış açısı sunmaktadır. Dünyanın geldiği yeni konjonktürde, küresel vatandaşlık döneminde, mekânla ve aidiyetlerle sınırlanmamış, ağsal ilişkileri anlamaya ve hesaba katmaya, bir aradalık süreçlerini politik ve iradi bir düzlem olarak tarif etmeye dayanan bir yaklaşım sunmaktadır.

Komünite

varlığı ile hemhal olabileceğimiz bir alan açılmış. Bu bile dergiyi büyük bir hayranlık ve şaşkınlıkla deneyimlemek için yeter sebep.

Fakat dahası var. Çünkü kentin bu öz-görünürlüğü de basit bir betimlemenin ötesinde, bir kuramsal perspektifte kurgulanmış. İlhan Tekeli hocamızın komünite kavramlaştırması sadece dergiye ismini vermekle kalmamış, kentin anlamlı ve tutarlı bir şekilde ele alınmasına izin veren analitik bir çerçeve oluşturulmasını sağlamış.

Kenti, sakinlerinin gündelik yaşam pratikleri içinde ve bu pratiklerle ortaya çıkan bir bağlılık duygusunun mecrası olarak ele alan yaklaşım hemşehriliğin yeni bir perspektifle ele alınmasının önünü açıyor. Benim müşterekler siyaseti olarak tarif etmeye çaba sarf ettiğim ve özünde hemşehrilik hissiyatı ve ilişkilerinin gelişmesini kolaylaştıracak politik alanları öne çıkardığım bakış, İlhan Hoca'nın üç katmandan oluşan kavramsallaştırması ile komünite olarak ortaya çıkıyor.

İçindekiler

KOMÜNİTE ÖZEL SAYISI EYLÜL 2020

2

Editörden

Umut Kocagöz

KOMÜNİTE

5

İlhan Tekeli-Röportaj
Parçalanmamış Kömünite
Oluşturmak

13

Fırat Genç
Kamusallığın Çözülüşü,
Karşıt İmkânlar ve
Müşterekler Politikası

BİRLİKTE YAŞAMAK

19

Engin Önen
Merkezdeki Kenar
Kadifekale'yi Yeniden
Düşünmek

23

Asuman Susam
Tahayyülden Gerçeğe Bir
Edebiyat Şehri Olmak,
Edebiyatta İzmirli Olmak

27

Lale Kabadayı
İzmir'de Geçen Üç Filmde
Özgeci Davranış ve Birey-
Sosyal Topluluk İlişkisi

ETKİLEŞİM

34

Ekrem Tükenmez
İZBAN: Hareket Halindeki
Sokak

38

Ahmet Talimciler
Kent Yaşamında Spor Niçin
Önem Verilmesi Gereken Bir
Alandır?

43

Neptün Soyer-Röportaj
İzmir'in Kırsalında Kömünite
Oluşturmak

51

Duriye Kayserlioğlu
Üreticiler Örgütlenerek,
Birbirinden Öğrenerek
Güçleniyor

DAYANIŞMA

57

Aslıhan Aykaç
Dayanışmanın İzmir Hali

64

Tayfun Özkaya
İzmir'de Tarımsal
Kooperatifçilik ve Tüketim
Kooperatifçiliği: Nereden
Geldik, Nereye Gidebiliriz?

68

Alper Akbulut
Bir Kalkınma Modeli
ve Kömünite Önerisi:
Kooperatiflerle Yerelde
Sürdürülebilir Kalkınma

74

Pandemi Döneminde
Dayanışma-Röportaj
GÖNÜLLÜLÜK

83

Mehmet Kuzu
Toplum 5.0 - Yeni Katılımcılık
Hareketi: İhtiyaçlar ve
Çözümler

89

Fatih Özden
İzmir'de Yeni Bir Kırsal-Kent
İlişkisi ve Kömünite
Oluşturma Bağlamında Gıda
Toplulukları

İlk kademe gündelik hayatın sürdüğü yaşam birimlerinden yani mahallelerden oluşuyor. İkinci kademedeki kent bir bütün olarak karşımıza çıkıyor. Somut ilişkilerden değil, daha büyük bir bütüne aidiyet hissinden türeyen kademe. Son olarak da kent dünya yerleşkele-ri ağı ile ilişki içinde bir varlık olarak kavram-sallaştırılmış oluyor. İzmir gerek morfolojik, gerek kamusal özellikleri, gerekse de kentsel hareketlilik imkanları ve alışkanlıkları ile bu kömünite olgusunu kolaylaştıran imkanlara

sahip bir kent olarak çok önemli bir deneyim alanı oluşturuyor.

Kömünite yaklaşımı içinden geçtiğimiz salgın günlerinde ayrı bir kıymet taşıyor. Zira açılış yazısında derginin editörü Umut Kocagöz'ün vurguladığı gibi mevcut krizin etkileri bir yandan kömünite olabilmemizin önünde ciddi bariyerler tesis ederken, öte yandan da bir-birimize yakınlaşmamıza vesileler yaratabildi. Kömünite yaklaşımı bu ikinci sürece dair arayış ve çabalarımıza yeni bir ışık tutacak bir

kavram olarak karşımızda. Sadece kavramsal bir tahayyülün ötesinde derginin içeriği bu arayışın pratik yöntemlerini, parkurlarına dair de somut kılavuzlar, ilham kaynakları sunuyor. Komünitenin bir deneyim olarak İzmir'de nasıl belirdiği dergide beş farklı katmanda ele alınıyor. Kavrama teorik bir girizgahtan oluşan ilk bölümün ardından, birlikte yaşama iradesinin mekân, edebiyat ve sinema üzerinden nasıl gelişebildiğinin izlerini sürüyoruz. Böylesi birliktelikleri toplu ulaşım imkanları, spor faaliyetleri, kentte ve kırdaki örgütlenmeler üzerinden mümkün kılan etkileşim vesile ve zeminleri üçüncü bölümün içeriğini oluşturuyor. Böylesi etkileşimler sayesinde ortaya çıkan ve komünite bütününe oluşturma'nın temel yapıtaşlarından sayabileceğimiz dernek ve kooperatifçilik deneyimleri gibi dayanışma örüntüleri dördüncü bölümde ele

alınıyor. Son bölüm de kent sakinlerinin bireysel çıkarlarının ötesinde yaşadıkları çevrenin talep ve ihtiyaçlarına cevap verebilmek için verdiği emeklerle ortaya çıkan gönüllülük kavramı üzerinden komüniteye katılımın yeni biçimlerine odaklanıyor.

Komünite yaklaşımının hemşehrilik ve müşterekler siyasetine yeni bir kavramsal soluk vereceğinden eminim. Kavramın, böylesine mahir bir ekibin elinde İzmir'de Akdeniz Akademisi'nin yeni bir birim ve istisnai zenginlikte bir yayın olarak vücut bulması sadece İzmir için değil diğer kentler için de büyük bir şans ve ilham kaynağı. Devamının gelmesini ve benzer tecrübelerin diğer kentlerde de hayata geçirilmesini sabırsızlıkla bekliyoruz.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Akdeniz Akademisi Yeniden Akdeniz Bülteni Komünite Özel Sayısı, Eylül 2020.